

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

ред. В. В. Петрусинського. – М.: Прометей, 1991. – 219 с.

4. Кравець В. Психолого-педагогічні основи підготовки школярів до сімейного життя. – Тернопіль: "Богдан", 1997. – 180 с.

5. Марасанов Г.І. Соціально-психологічний тренінг. – М.: Совершенство, 1998. – 208 с.

6. Молода сім'я: проблеми та умови її

становлення / За ред. проф. А.І.Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 184 с.

7. Підготовка молоді до вступу в шлюб. / За заг. ред. З.І.Зайцевої. – К.: УДЦССМ, 1996. – 56 с.

8. Харчев А.Г. Брак и семья в СССР. – М.: Мысль, 1979. – 367 с.

Тетяна Равлюк, здобувач, асистент кафедри загальної та соціальної педагогіки
Чернівецького національного університету
ім. Юрія Федьковича

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

У статті розкриті поняття позашкільної освіти і виховання, принципи, напрямки діяльності закладів системи позашкільної освіти. Проаналізовано вплив позашкільної освіти на формування творчих характеристик виховуваної особистості, її розвиток і соціальне становище.

Постановка проблеми. Сьогодні, на початку ХХІ століття, в нових умовах ринкових відносин, соціальних та економічних реформ, демократизації суспільства та гуманітаризації освіти відбувається динамічний і складний процес розвитку позашкільної освіти та виховання. Саме такій спеціально організованій виховній роботі у позанавчальний час належить важлива роль у вихованні дітей, учнівської та студентської молоді, розширенні й поглибленні їхніх знань, задоволенні їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному самовизначенні, розвитку творчих здібностей і талантів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проаналізувавши процес становлення та розвитку позашкільної роботи з дітьми та молоддю в Україні, ми зробили висновок про наявність прогресивних досягнень і позитивний вплив на творчий розвиток особистості. У процесі історичного розвитку позашкільна освіта і виховання набули певного досвіду, престижу і сформувались як невід'ємна частина цілісної системи освіти України.

Поряд з цим довгий час існувала невідповідність проблем практичної діяльності позашкільних закладів і їх науково-теоретичного обґрунтування та забезпечення.

Саме тому науковцями була розроблена Концепція позашкільної освіти та виховання, яка є першим кроком і спробою наукового осмислення

розвитку позашкільної освіти та виховання і фактично відкриває простір для становлення нової галузі педагогічної науки – позашкільної педагогіки [7, 3].

Виклад основного матеріалу. Актуальність реформування існуючих раніше форм і методів позашкільної роботи в якісно нову систему позашкільної освіти та виховання дітей і молоді зумовлена певними обставинами. По-перше, в умовах демократизації суспільства відбуваються значні зміни у суспільній свідомості, а тому важливого значення набуває погляд на особистість з позицій культурно-історичної педагогіки розвитку. По-друге, посилюється тенденція входження різних країн світу, в тому числі й України, до нового ступеня цивілізації, науково-технічного та соціального прогресу. У зв'язку з цим актуалізується необхідність виховання особистості творчого типу, здатної до сприйняття інноваційних процесів у суспільстві, використання і впровадження нових технологій; особистості з нестандартним мисленням, яка може швидко та нетрадиційно діяти в незнайомих ситуаціях, постійно прагне створювати щось нове та оригінальне. По-третє, в сучасних умовах культурно-освітні, інформаційні, дозвілєво-розважальні послуги користуються усе більшим попитом у дітей та молоді.

Необхідність Концепції підкріплена правом кожної людини на вільний розвиток особистості,

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

правом дитини на відпочинок, дозвілля, всебічну участь у культурному і творчому житті, надання відповідних можливостей для творчої діяльності та завданням освіти щодо розвитку індивідуальних здібностей і талантів дітей та молоді, забезпечення умов їх самореалізації.

Відповідно до Концепції позашкільної освіти та виховання, головною метою позашкільної роботи є створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку дітей та молоді у вільний від навчання час, підготовка підлітків до життя в умовах переходу до ринкової економіки при впровадженні якісно нових форм і методів організації позашкільної життєдіяльності підлітків, задоволення їхніх освітніх потреб шляхом залучення до науково-експериментальної, дослідницької, технічно-конструкторської, художньої, декоративно-прикладної, еколого-природничої та інших видів творчості [7, 4].

Основними завданнями позашкільної освіти та виховання є такі:

- формування суспільно-громадського досвіду особистості;
- розвиток, стимулювання та реалізація її духовного і творчого потенціалу;
- створення системи пошуку, розвитку і підтримки юних талантів та обдарувань для формування творчої і наукової еліти у різних галузях суспільного життя;
- залучення до особистісно-значущих соціокультурних цінностей, потреба у яких не забезпечується системою базової освіти;
- задоволення потреб особистості у професійному самовизначенні;
- забезпечення соціально-педагогічного захисту неповнолітніх та організація їхнього дозвілля;
- розвиток психофізичних ресурсів, зміцнення здоров'я, підтримка високої працездатності протягом усього періоду навчання;
- виховання вольових якостей особистості, формування активної життєвої позиції, здорового способу життя засобами фізичної культури та спорту [7, 4].

Державною національною програмою "Освіта" (Україна XXI століття) визначено стратегічні завдання та напрями реформування позашкільного навчання і виховання:

- створення умов для здобуття додаткової освіти дітьми і молоддю шляхом їх участі у науковій, технічній, художній, декоративно-прикладній, еколого-натуралістичній, туристсько-краєзнавчій, фізкультурно-оздоровчій, військово-патріотичній та інших видах діяльності;
- організація змістовного дозвілля дітей і

молоді;

- використання кращого вітчизняного та зарубіжного досвіду позашкільної роботи з дітьми і молоддю, сприяння впровадженню якісно нових форм, методів і засобів навчання та виховання;

- створення системи пошуку, розвитку, підтримки юних талантів і обдарувань для формування творчої та наукової еліти у різних галузях суспільного життя;

- стимулювання творчого самовдосконалення дітей та молоді;

- задоволення потреб дітей і молоді у професійному самовизначенні відповідно до їх інтересів і здібностей [4, 16].

Серед принципів позашкільної роботи, відзначених Концепцією позашкільної освіти та виховання, варто виділити принцип добровільності та доступності, що передбачає право вибору і доступність у забезпеченні потреб особистості у творчій самореалізації, духовному самовдосконаленні, здобутті додаткових знань, умінь та навичок, підготовки до активної професійної і громадської діяльності. Ще один принцип, суть якого полягає у забезпеченні такої психолого-педагогічної атмосфери, котра сприяє виявленню, розвитку та реалізації учнями пізнавальної самостійності, творчої активності, прояву обдарованості і таланту в навчально-виховній діяльності та у позанавчальний час, – принцип самостійності і активності особистості.

Зміст позашкільної освіти та виховання розкривається через здійснення таких напрямів роботи, як художньо-естетичний, туристсько-краєзнавчий, екологічно-природоохоронний, науково-технічний, дослідницько-експериментальний, фізкультурно-спортивний, військово-патріотичний, бібліотечно-бібліографічний, реабілітаційно-творчий, оздоровчий тощо [5, 4].

Художньо-естетична діяльність забезпечує оволодіння дітьми та молоддю знаннями в галузі вітчизняного та світового мистецтва, виховання художньо-естетичної культури, розвиток здібностей у різних видах мистецтв. Художньо-естетична діяльність здійснюється в палацах, центрах, будинках дітей та юнацтва; центрах естетичного виховання дітей та молоді, школах естетичного виховання (музичних, художніх, хореографічних тощо) системи Міністерства культури і мистецтв України; академіях та школах мистецтв, хореографічних, художніх, музичних студіях, інших позашкільних закладах відповідно до їх статусів.

Зокрема, в місті Чернівці здійснює свою діяльність комплексний позашкільний заклад – міський палац дітей та юнацтва, в якому

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

працюють чотири відділи: відділ мистецтв (театр юних чернівчан (ТЮЧ), вокальний ансамбль, ансамбль народного танцю, бального танцю, спортивного танцю; діє духовий оркестр; хор, є театр ляльок); відділ "Центр творчих професій" (гурток художнього плетіння, пошиття та моделювання сучасного одягу, художньої аплікації, народної іграшки, гурток аплікації соломкою, образотворчого мистецтва, м'якої іграшки, рукоділля); відділ гуманітарних програм (школа журналістики "Юнпрес", школа виживання для підлітків, клуб "Діалог", комплекс для дітей дошкільного віку "Зернятко", гурток "Правознавець"); політехнічне об'єднання (авіамодельний гурток, фототехнічний гурток, клуб інтелектуального розвитку, гурток з основ інформатики та програмування).

У місті також працює обласний центр естетичного виховання дітей та юнацтва "Юність Буковини", в якому діють гуртки різного спрямування: гурток образотворчого мистецтва, студії сучасного танцю, класичного танцю, бально-спортивного танцю, театральна студія, вокальні студії, студія художньої вишивки, "Юний дизайнер" та інші.

У Чернівцях працюють також й інші позашкільні заклади. Це, зокрема, центральний палац культури, міський центр технічної творчості дітей та юнацтва, спортивні, музичні, художні школи та інші заклади, діяльність яких сприяє розвитку творчих здібностей особистості.

Наступний напрям позашкільної роботи – туристсько-краєзнавча діяльність, яка забезпечує залучення дітей, учнівської та студентської молоді до активної діяльності у сфері туризму і краєзнавства, дослідництва, вивчення географічних, історичних об'єктів і явищ соціального життя, а також формування фізично здорової і духовно розвинутої особистості. Розвиток туризму і краєзнавства серед дітей, учнівської та студентської молоді здійснюють центри туризму та краєзнавства; центри туризму, краєзнавства та екскурсій; центри туризму, краєзнавства та спорту; станції юних туристів; палаци, центри, будинки дітей та юнацтва; клуби юних туристів; позашкільні заклади інших типів відповідно до їх статутів.

Екологічно-природоохоронна діяльність передбачає оволодіння дітьми, учнівською та студентською молоддю знаннями про навколишнє середовище, формування екологічної культури особистості, набуття навичок і досвіду розв'язання екологічних проблем, залучення до практичної природоохоронної роботи, збереження навколишнього середовища. Еколого-природничу

діяльність здійснюють еколого-натуралістичні центри; еколого-оздоровчі центри; станції юних натуралістів; палаци, центри, будинки дітей та юнацтва; клуби юних натуралістів; позашкільні заклади інших типів відповідно до їх статутів.

У місті Чернівці діє обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді. Тут здійснюють еколого-природоохоронну діяльність різнопрофільні гуртки природничого спрямування.

У гуртку юних квітників-оранжувальників вивчають біологію квітів, їх походження, назви, символи кольорів, які квіти і кому дарувати, як продовжити їхнє життя у букетах, як правильно скласти композицію тощо.

Гурток "Природа і фантазія" вчить бачити незвичайне у звичайному; тут можна навчитися, як з природного матеріалу зробити подарунок чи сувенір.

У гуртку "Господарочка" допоможуть опанувати основи ведення домашнього господарства, рукоділля та приготування смачних буковинських страв.

Гурток фітодизайну і зеленої архітектури допоможе вміло підібрати рослини для кімнати, балкону та присадибної ділянки.

Гурток знавців лікарських рослин надасть знання про фармакологічні властивості рослин, використання їх у домашніх умовах, народні традиції цілителства, формування здорового способу життя.

На заняттях гуртків "Юні екологи", "Юні друзі природи" (для старшого віку) є можливість зустрітися віч-на-віч з природою під час екскурсій і експедицій, навчитися поводитися у природному середовищі, вивчати таємниці природи.

У гуртках акваріумістів, юних зоологів, любителів домашніх тварин можна дізнатися про розмаїття тваринного світу і догляд за тваринами.

Отримати власноручно мед і здобути професійні навички пасічника можна у гуртку "Юні бджоляри".

При обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді діє також громадська організація – Чернівецьке обласне дитяче екологічне товариство „Паросток”.

Інший напрям позашкільної освіти та виховання – науково-технічна діяльність, яка забезпечує формування у дітей, учнівської та студентської молоді техніко-технологічних умінь, розширення їх політехнічного світогляду, підготовку до активної науково-дослідницької роботи. Науково-технічну діяльність здійснюють науково-технічні центри; станції, клуби юних техніків; палаци, центри, будинки дітей та юнацтва, позашкільні заклади інших типів

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

відповідно до їх статутів.

Дослідницько-експериментальна діяльність забезпечує систематичну науково-дослідницьку, експериментальну, конструкторську, винахідницьку діяльність дітей, учнівської та студентської молоді в різних галузях науки, техніки, мистецтва і культури, та спрямовується на створення умов для творчого самовдосконалення, виявлення, розвитку і підтримки юних талантів й обдарувань. Дослідницько-експериментальна діяльність здійснюється в системі Малої академії наук України, позашкільних закладах різних типів та профілів відповідно до їх статутів.

Фізкультурно-спортивна діяльність забезпечує гармонійний розвиток особистості, формування навичок здорового способу життя та вміння керувати власним організмом, сприяє формуванню фізичних здібностей, зміцненню здоров'я, гармонії духу і тіла. Розвиток фізичної культури і спорту здійснюють дитячо-юнацькі спортивні школи; палаци, центри, будинки дітей та юнацтва; відомчі спортивні секції та клуби, інші позашкільні заклади.

Спортивна творчість – особливий вид дитячої творчості – складова частина фізичного виховання. Фізичне виховання і спорт є невід'ємною складовою гармонійного розвитку особистості, її здорового способу життя. Вони забезпечують можливість набуття кожною людиною необхідних науково обґрунтованих знань про здоров'я і засоби його зміцнення, про шляхи і методи протидії хворобам, про методики досягнення високої працездатності та тривалої творчої активності.

Ще один напрям роботи позашкільних закладів – військово-патріотична діяльність, яка забезпечує формування громадянина, виховання високих духовних якостей і патріотичних почуттів та громадянської відповідальності, підготовку молодого покоління до військової служби. Військово-патріотична діяльність здійснюється у військово-патріотичних центрах, об'єднаннях, клубах, інших позашкільних закладах.

Бібліотечно-бібліографічна діяльність забезпечує інформаційно-бібліографічне обслуговування користувачів. Вона спрямована на поглиблення їх пізнавальних інтересів, підвищення інформаційної культури, вироблення навичок і умінь орієнтуватися в зростаючому потоці інформації, її пошуку та використанні. Бібліотечно-бібліографічна діяльність здійснюється бібліотеками для дітей, бібліотеками для юнацтва, дитячими відділеннями масових бібліотек, бібліотеками закладів освіти.

Реабілітаційно-творчий напрям позашкільної

освіти та виховання забезпечує розвиток інтересів, здібностей, нахилів, потреб у творчій самореалізації осіб з психофізичними вадами розвитку, підготовку їх до активної професійної та громадської діяльності. Реабілітаційно-творчий напрям позашкільної освіти та виховання здійснюють палаци, центри, будинки дітей та юнацтва, центри науково-технічної, еколого-натуралістичної творчості, станції юних техніків, натуралістів, бібліотеки для дітей, юнацтва, інші комплексні та профільні позашкільні навчально-виховні і культурно-масові установи.

Оздоровча діяльність забезпечує необхідні умови для повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей, учнівської та студентської молоді, розвитку їх творчих здібностей, занять фізичною культурою і спортом, туризмом, природоохоронною і краєзнавчою роботою. Оздоровча діяльність здійснюється в дитячих та молодіжних закладах: таборах заміських, профільних, праці та відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням тощо, інших позашкільних закладах.

Такі напрями діяльності мають створити умови для творчого розвитку особистості, її професійної орієнтації та самовизначення, формування стійких мотивів до самореалізації у професійній діяльності, підготовку молоді до змін професій, адаптації до ринкової економіки.

У процесі позашкільної освіти та виховання діти, учнівська та студентська молодь мають можливість займатися різними видами творчості.

У педагогічному словнику ми знаходимо таке визначення творчості: “Творчість – це продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення” [3, 326].

Поняття “творчість” розглядається ще в працях Аристотеля, який розумів творчість у широкому розумінні слова: творити означає створювати те, чого раніше не існувало.

Відомий філософ і психолог О.Г.Спіркін пропонує найбільш узагальнене визначення поняття “творчість”, яке охоплює різні сторони людської діяльності: “Творчість – продукт мислення і практичної діяльності, результатом якої є створення оригінальних, неповторних цінностей, встановлення нових фактів, властивостей, закономірностей, а також методів дослідження і перетворення матеріального світу або духовної культури” [10, 322].

Болгарський філософ Г.Гіргінов, аналізуючи поняття “творчість”, звертає увагу на його рівні й види. Творчість у широкому розумінні слова – це діяльність, у процесі якої формуються речі та

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

явища, які в об'єктивній реальності не існують; розвиваються і вдосконалюються уже створені людиною матеріальні та духовні цінності; відпрацьовуються методи, форми, засоби суб'єктивного перетворення наявного. Творчість у вузькому розумінні слова пов'язується з поняттями "відкриття", "винахід" [2,65].

Відомий психолог Л.С.Виготський писав: "Творчість – це така діяльність людини, яка створює щось нове... Саме творча діяльність робить людину істотою, яка видозмінює все, що вже існує" і в такий спосіб змінює себе [1,26].

Виховання творчої особистості дитини, підлітка, молодого людини є пріоритетною метою розвитку позашкільної освіти та виховання.

Творчу особистість визначають як особистість, межі творчості якої охоплюють дії від нестандартного розв'язання простого завдання до нової реалізації унікальних можливостей у певній галузі; прогресивний елемент, який створює щось нове.

Філософ А.Н.Лук, хоча й не дає визначення поняття "творча особистість", але широко використовує це поняття і виділяє такі її риси:

- готовність ризикувати;
- імпульсивність;
- незалежність мркувань;
- почуття гумору і схильність до жартів;
- багата уява, без якої неможливе утворення оригінальної ідеї;
- наполегливість у доведенні будь-якої справи до кінця;
- сміливість уяви й думки (сміливість у постановці проблеми, у загостренні суперечностей, відмова від загальноприйнятих шляхів і засобів розв'язання проблеми) [8, 88].

Відомий дослідник розвитку дитячої творчості О.Я.Савченко визначила такі обов'язкові якості творчої людини, як уміння переносити знання і вміння в нову ситуацію, гнучкість мислення, розвинена уява, вміння створювати нові образи, бачити нові функції предметів, легко звільнятися від стереотипів, знаходити багатоваріантність розв'язків [9, 218 – 219]. Саме такі якості дітей та молоді ми маємо можливість розвивати в системі позашкільної освіти та виховання.

Позашкільна освіта та виховання повинні сприяти:

- творчій спрямованості особистості, усвідомленню нею значення передусім творчих, гуманістичних потреб, мотивів, цілей як провідних у її розвитку та життєдіяльності. (У мотиваційній сфері при вирішенні виховних завдань слід відкривати для дитини сенс творчого життя, головною складовою якого є пізнання

довколишнього світу, його перетворення на краще, життєва самореалізація);

- розвитку творчих рис характеру: цілеспрямованості, ініціативності, допитливості, критичності розуму, самостійності, вимогливості, наполегливості, винахідливості, оригінальності, готовності до виправданого ризику, а також організованості, працелюбності, порядності, відповідальності тощо. (Вказані риси характеру мають формуватися як стійкі якості особистості, що визначають програму її поведінки, діяльності, активного творчого ставлення до себе, людей праці, речей);

- творчій самосвідомості, що виявляється у самопізнанні та адекватній самооцінці, самоорганізації, самореалізації та самовдосконаленні, емоційній саморегуляції в екстремальних ситуаціях. (Саме ці психічні можливості особистості перетворюють дитину на активного суб'єкта творчої діяльності та соціальної поведінки, який висуває власні цілі, ідеї, плани, програми тощо);

- розвитку творчих якостей інтелекту – логічного, діалектичного та цілісного сприйняття дійсності, с постережливості дослідника, творчої уяви і фантазії, інтуїції, уваги і пам'яті, що формуватиме вміння визначати та розв'язувати життєві завдання, розробляти творчі проекти тощо;

- постійному зростанню потенціалу творчої діяльності – бажанню систематично здобувати нові знання у певній галузі, вмінню творчо їх використовувати, експериментувати, досліджувати, брати участь у вдосконаленні навколишнього середовища;

- формуванню психічних якостей творчої особистості, її темпераменту, властивостей нервової системи (чутливості, емоційності, пластичності, працездатності) та відповідного до них доцільного індивідуального стилю діяльності й поведінки, в процесі чого використовуються найкращі та коригуються слабкі (з погляду вимог творчої діяльності) якості нервової системи конкретної дитини та молодого людини;

- вихованню у дітей та підлітків здатності до творчого спілкування з діячами науки, техніки, культури, мистецтва, з більш розвиненими однолітками, вмінню вести діалог, висловити свою думку тощо [7, 4].

Висновки. Проаналізувавши основну мету, завдання, принципи, напрями позашкільної освіти та виховання, можна зробити висновок про важливу роль у формуванні творчої особистості дітей і молоді, особистості, здатної нетрадиційно мислити та створювати нові й оригінальні цінності.

КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕТОД РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ СКЛАДНОЇ СІМ'Ї

1. Выготский Л.С. *Воображение и творчество в детском возрасте*. – М.: Просвещение, 1991. – 90 с.
2. Гиргинов Г. *Наука и творчество*. – М.: Прогресс, 1979. – 98 с.
3. Гончаренко С. *Український педагогічний словник*. – К.: Либідь, 1997. – 373 с.
4. *Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття)*. – К.: Райдуга, 1994. – 62 с.
5. Закон України "Про державну підтримку позашкільної освіти та виховання" // *Освіта України*. – 1998. – 22 квітня. – С.4 – 5.
6. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
7. Концепція позашкільної освіти та виховання // *Освіта України*. – 1997. – 14 березня. – С.3 – 4.
8. Лук А.Н. *Учить мыслить*. – М.: Знание, 1985. – 98 с.
9. Савченко О.Я. *Сучасний урок у початкових класах*. – К., 1997. – 256 с.
10. Спиркин А.Г. *О творческой силе человеческого разума*. // *Послесловие Гиргинова Г. Наука и творчество*. – М.: Прогресс, 1979. – 588 с.

Наталія Марусик, здобувач, лаборант кафедри загальної та соціальної педагогіки
Чернівецького національного університету
ім. Юрія Федьковича

КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕТОД РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ СКЛАДНОЇ СІМ'Ї

У статті розглядається соціально-педагогічна консультація сім'ї як суспільства, в якому взаємодіють дві повноцінні сім'ї. А також причини конфліктів, які притаманні такій сім'ї.

Постановка проблеми. "Завдання консультанта – допомогти клієнтові з готовністю прийняти на себе соціальну відповідальність, вдихнути в нього мужність, яка допоможе клієнтові вивільнитися від невідступного почуття неповноцінності й спрямувати його прагнення в соціально корисне русло" (Ролло Мей). Цей вислів дуже точно висвітлює завдання в роботі соціального педагога як консультанта.

Оскільки консультація соціального педагога може включати в себе не лише інформаційні, психологічні чи педагогічні компоненти взаємодії, а й психотерапевтичні, то консультант, безперечно, має володіти вмінням аналізувати ситуацію, використовуючи різні техніки психоаналітичної роботи. Як відомо, соціальний педагог як практик виконує роль консультанта-психолога.

Сучасне суспільне життя ставить жорсткі вимоги до компетентності, професіоналізму, поведінки, рівня культури і мислення соціального педагога-практика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективне розв'язання психологом-практиком різноманітних професійних завдань, як показують

дослідження, значною мірою залежить від наявності і рівня сформованості істотних компонентів моделі фахівця у галузі практичної психології, розробленої Н.І.Пов'якель, а саме:

- професійно важливих особистісних рис і якостей (адекватність і сталість самооцінки, сенситивність, емпатійність, асертивність, фрустраційна толерантність, відсутність хронічних внутрішніх особистісних конфліктів, які обумовлюють проєкції, неадекватні психологічні захисти тощо), що дають змогу займатися насамперед запитами і станом Клієнта, а не стверджуватися за рахунок Клієнта, не відволікатися під час роботи з Клієнтом на свої психічні стани і переживання;

- професійно важливих соціально-когнітивних і комунікативних умінь (слухати іншого, розмовляти та умовляти, встановлювати соціальний контакт, переконувати іншого, навіювати тощо), що дають можливість, у свою чергу, створювати відповідний контакт з Клієнтом на засадах етичних принципів [3] і діалогічної інтенції, переконувати Клієнта, впливати на нього позитивно і життєстверджуюче;